

Lesbiskes, bøssers, biseksuelles og transseksuelles rettigheder i EU

I henhold til artikel 21 i afsnittet om ligestilling i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder er forskelsbehandling på grund af seksuel orientering forbudt.

Den politiske kontekst

Der er i de seneste år kommet en stigende bevidsthed om lesbiskes, bøssers, biseksuelles og transseksuelles (LGBT'eres) rettigheder i EU. Lissabontraktaten styrker sammen med EU's retligt bindende charter om grundlæggende rettigheder rammerne for EU's lovgivning om ikke-diskrimination. EU er nu forpligtet til at bekæmpe forskelsbehandling, herunder forskelsbehandling, der er baseret på seksuel orientering, i alle sine politikker og aktiviteter.

På internationalt plan er enigheden om nødvendigheden af at bekæmpe forskelsbehandling baseret på seksuel orientering og kønsidentitet blevet bekræftet af vedtagelsen i Europarådets ministerudvalg og den parlamentariske forsamling af to henstillinger og en resolution.

På denne baggrund anmodede Europa-Parlamentet i 2009 FRA om at undersøge situationen for lesbiske, bøsser, biseksuelle og transseksuelle efter indførelsen af restriktive love om deres rettigheder i visse medlemsstater.

Vigtigste resultater

FRA's rapport om homofobi, transfobi og forskelsbehandling på grund af seksuel orientering og kønsidentitet (*Homophobia, transphobia and discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity*) afslører tre bagvedliggende problemer, som disse grupper står over for i EU: At de er tvunget til at leve i tavshed og usynlighed, udsættes for voldelige angreb og ikke behandles på lige fod med andre, f.eks. på arbejdspladsen, af udlejere, eller når de flytter fra et EU-land til et andet.

Blandet udvikling

Med hensyn til beskyttelsen af LGBT'eres rettigheder har lovgivningen udviklet sig forskelligt i EU's medlemsstater. FRA's undersøgelse afdækkede seks (indbyrdes forbundne) hovedområder, hvor der både kan konstateres en positiv og en negativ udvikling:

• Forsamlings- og ytringsfrihed

Udfordringer ved LGBT'ernes såkaldte Pride-festivaler eller aggressive moddemonstrationer samt forbedret beskyttelse af

demonstranterne; forbud mod at informere mindreårige om forhold mellem personer af samme køn.

• Hate speech og hate crime

Begrænset beskyttelse mod intolerance og vold mod LGBT'ere, og kun få medlemsstater har gjort øget brug af straffeloven for at bekæmpe disse hændelser.

• Ulige behandling og forskelsbehandling

Beskyttelsen af transseksuelle er uklar trods EU's retspraksis. Et stort antal ligestillingsorganer arbejder dog med seksuel orientering i og uden for arbejdsmarkedet.

• Fri bevægelighed og familiesammenføring

Princippet om ligebehandling anvendes forskelligt i denne sammenhæng. Nogle EU-medlemsstater begrænser eller forbyder anerkendelse af forhold og ægteskab mellem to personer af samme køn indgået i en anden medlemsstat, mens andre udvikler lovgivningen på dette område.

• International beskyttelse af LGBT-asyllansøgere

Mange medlemsstater mener stadig, at asylansøgere, der ønsker beskyttelse mod forfølgelse på grund af deres seksuelle orientering eller kønsidentitet, ikke har ret til det, hvis de kan bo i deres eget land uden at »afsløre sig«.

• Kønskifte

Vanskeligheder med at få adgang til behandling, med at få retlig anerkendelse og ligebehandling på de fleste områder af samfundslivet, om end nogle EU-medlemsstater har gjort situationen lettere.

Broget billede

Denne blandede udvikling viser, at der gøres fremskridt med forskellig hastighed og ulige fordeling i EU. Der er således stadig store forskelle mellem EU's medlemsstater. Hindringerne kan i vid udstrækning tilskrives vedvarende intolerance og negative holdninger til LGBT'ere.

Lovgivning og offentlighedens accept følges ad

De svingende tendenser i EU afspejler eller styrker de negative holdninger til LGBT'ere og deres inddeling i stereotyper. Ligeret i lovgivningen er afgørende og findes også på visse områder. Men offentlighedens forståelse og accept kan ikke alene sikres gennem lovgivningen, men forudsætter dialog og engagement mellem myndigheder og civilsamfundet, hvis der skal skabes større bevidsthed om LGBT'eres rettigheder.

I den sammenhæng indeholder Europarådets henstilling om foranstaltninger til bekæmpelse af forskelsbehandling baseret på seksuel orientering eller kønsidentitet nyttig vejledning til EU-medlemsstaterne om, hvordan de kan forbedre respekten for LGBT'ere samt beskyttelse og styrkelse af deres rettigheder. Gennemførelsen af denne henstilling vil bidrage til at udvikle en mere fælles tilgang til sikringen af disse rettigheder.

Proaktive initiativer

Nogle nationale myndigheder vedtager omfattende planer for beskyttelsen af LGBT'eres rettigheder. Nogle eksempler:

Nederlandene har vedtaget en omfattende LGBT-politik med titlen »Simply Gay« for perioden 2008-2011. Dette dokument er en national handlingsplan, der omfatter 60 forskellige foranstaltninger, herunder 24 projekter, som finansieres af forskellige myndigheder og skal forbedre samfundets accept og styrkelse af LGBT'ere.

I Sverige bidrager et regeringsorgan, der er ansvarligt for fremme af demokrati, tolerance og menneskerettigheder, til bekæmpelsen af institutionaliseringen af heteroseksualitet.

Storbritanniens regeringsprogram omfatter nu et projekt, der skal takle gammeldags fordomme og sikre lige muligheder for alle uanset seksuel orientering og kønsidentitet.

En række EU-medlemsstater – Estland, Frankrig, Tyskland, Nederlandene, Spanien og Storbritannien – har truffet uddannelses- og dialogforanstaltninger, især i skoler og uddannelsesinstitutioner, for at udfordre negative holdninger til homoseksualitet og LGBT'ere.

Evidensbaseret rådgivning

FRA's sammenlignende analyser har dannet grundlag for en vedvarende, positiv udvikling i beskyttelsen mod forskelsbehandling baseret på seksuel orientering og kønsidentitet via proaktive, koordinerede foranstaltninger som f.eks.:

- › styrkelse og videreudvikling af positiv udvikling på tværs af alle de politiske hovedområder
- › mobilisering af ressourcer og bistand til EU-medlemsstater til at opfylde målsætningerne i Europarådets henstilling vedrørende beskyttelse af LGBT'eres rettigheder
- › iværksættelse af initiativer med civilsamfundet for at øge forståelse og accept af samt respekt for LGBT'eres erfaringer.

FRA's udtalelser belyser mere specifikt følgende områder:

- støtte til et »horizontalt direktiv«, der skal skabe lige beskyttelse mod forskelsbehandling, uanset **begrundelsen, herunder seksuel orientering**
- undgå brug af hensyn til »den offentlige orden« som begrundelse for at indføre begrænsninger af LGBT-relaterede arrangementer og andre demonstrationer af LGBT'eres identitet eller forhold
- sikre retten til neutral information om LGBT'ere og deres forhold og leve i et åbent, inkluderende miljø, hvilket især er vigtigt for LGBT'eres børn
- sikre samme beskyttelsesniveau for homofobisk og antitransseksuel adfærd som for hate speech og hate crime, der skyldes racisme eller fremmedhad
- sikre korrekt anvendelse af eksisterende retlig beskyttelse for transseksuelle i EU's lovgivning og eksplicit inddragelse af »kønsidentitet«
- medtage partnere af samme køn, uanset om de pågældende er gift, har indgået et registreret ægteskab eller lever sammen, i definitionen af »familiemedlem« i forbindelse med den frie bevægelighed og familiesammenføring
- anerkende seksuel orientering og kønsidentitet som begrundelse for forfølgelse og forbedre forståelsen og korrekt behandling af asylansøgnings, især undgå brug af nedvurderende, påtrængende vurderinger af troværdigheden af påstande om krav baseret på seksuel orientering og kønsidentitet
- betragte kønsidentitet som et led i privatlivets fred og en persons selvforståelse og ikke som en psykisk sygdom, især i relation til ændring af registreret køn eller af navn på officielle dokumenter
- fremme en mere afbalanceret holdning til LGBT-spørgsmål ved at lette dialogen mellem LGBT-grupper, medierne, politiske repræsentanter og religiøse institutioner, f.eks. gennem tværfaglige strategier og partnerskaber.

Yderligere oplysninger:

FRA's sammenlignende analyse *Homophobia, transphobia and discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity – 2010 Update* kan fås online på:

fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_en.htm

En oversigt over FRA's aktiviteter vedrørende LGBT'eres rettigheder kan fås på FRA's websted på:

fra.europa.eu/fraWebsite/lgbt-rights/lgbt-rights_en.htm